

Анализ на данните от Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи за периода: 01.06 – 30.06.2025 г.

Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF) е основен механизъм на Европейския съюз за защита на общественото здраве чрез навременен обмен на информация при установяване на рискове, свързани с храни, фуражи и материали, предназначени за контакт с храни. Съгласно Регламент (ЕС) 2019/1715¹, RASFF е част от Информационната система за управление на официалния контрол (IMSOC) и функционира чрез електронната платформа iRASFF, която осигурява структурирана, правно регламентирана комуникация между компетентните органи на държавите-членки и институциите на Европейския съюз (ЕС). Чрез iRASFF се улеснява бързото предаване на нотификации, проследимостта на мерките и координацията при управление на рискове, като по този начин се повишава ефективността на официалния контрол в рамките на единния пазар.

Прегледът на данните получени от RASFF системата за периода 01.06 – 30.06.2025² г., показва че са валидирани от ЕС общо **425 нотификации**, разпределени както следва:

- **Храни:** 398 нотификации;
- **Фуражи:** 20 нотификации;
- **Материали, предназначени за контакт с храни:** 7 нотификации (Фиг. 1).

Фигура 1. Брой нотификации за периода от 01.06 до 30.06.2025 г. по отношение на разпределението по групи

¹ Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/1715 на Комисията от 30 септември 2019 година за определяне на правила за функционирането на системата за управление на информацията относно официалния контрол и нейните компоненти

² Посочените данни са генерирани от системата към дата 07.07.2025 г. и следва да се тълкуват като текущо състояние на информацията, предвид нейния динамичен характер и възможността за промени в резултат на последващи действия и развитието на мерките, предприети по съответните нотификации.

Получените данни показват ясно изразено преобладаване на нотификациите в категорията „Храни“ спрямо останалите две категории. Значително по-малък е броят на сигналите, свързани с фуражи и материали, предназначени за контакт с храни. Това разпределение може да се дължи на различия в характеристиките на продуктите, пазарната им динамика или честотата на възникващи несъответствия.

1. Храни

Анализът на данните от нотификациите, класифицирани по категории храни за периода 01.06 – 30.06.2025 г., разкрива ясно изразена концентрация на рискове в няколко основни групи продукти. Най-голям брой сигнали са отчетени при „Ядки, продукти от ядки и семена“ (78), „Плодове и зеленчуци“ (66), както и „Птиче месо и продукти от птиче месо“, и „Билки и подправки“ (по 41). Това съответства на предходни наблюдения, според които тези категории са уязвими към микробиологични замърсявания, наличие на пестицидни остатъци или химически контаминанти. Относително висока е и честотата на нотификации при „Зърнени и хлебни изделия“ (32) и „Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни“ (26), което може да се дължи на засиления контрол върху специализираните и функционални храни. (Фиг. 2).

Фигура 2. Брой нотификации за периода от 01.06 до 30.06.2025 г. по категории храни

Прегледът на типовете замърсители показва, че биологичните опасности представляват най-висок дял сред регистрираните нотификации, от които *Salmonella* е най-често срещан патоген, следван от *Listeria monocytogenes* и *Escherichia coli*. Тези резултати подчертават значимия микробиологичен риск, особено при храни от животински произход и минимално обработени продукти. След тях по честота се нареждат химическите замърсители: остатъци от пестициди и микотоксини, типични за растителни суровини като ядки, зърнени храни и подправки.

Нотификациите, свързани с недеклаирани алергени, наличие на чужди тела и тежки метали, допълват профила на риска, като сочат към пропуски в производствения и опаковъчния процес, както и в етикетирването.

Разпределението на нотификациите по RASFF спрямо държавата на произход разкрива значителна концентрация на сигнали, свързани с трети страни, като водеща е Индия с 45 нотификации, следвана от Турция (34), Полша (25) и Китай (24). Данните показват, че както страни извън ЕС, така и държави-членки на ЕС са обект на значителен брой нотификации. Съществен е и делът на случаите с неустановен произход (5), което поставя въпроси относно проследимостта във веригата на доставка. Наличието на множество държави с по една или две нотификации (съответно 37 и 15) също сочи към глобалното измерение на проблема и подчертава важността на транснационалното сътрудничество в рамките на системата IMSOC за ефективно управление на риска по цялата хранителна верига. (Фиг.3)

Фигура 3. Брой нотификации за периода от 01.06 до 30.06.2025 г. по отношение на разпределението по страна на произход

2. Фуражи

Анализът на нотификациите в категорията „фуражи“ показва устойчиво функциониране на системата за безопасност на фуражите, като същевременно очертава ключови направления, където са необходими допълнителни усилия. Данните сочат, че микробиологичните и химичните замърсители остават сред водещите рискове, особено при фуражни суровини. Анализът поставя акцент върху определени продуктови групи, при които е налице по-висока честота на нотификации. Наблюдава се необходимост от продължаващо развитие на системите за мониторинг и оценка, с оглед адаптиране към променящите се рискови фактори и осигуряване на надеждно проследяване на безопасността на фуражите в цялата хранителна верига. (Фиг. 4).

Фигура 4. Брой нотификации за периода от 01.06 до 30.06.2025 г. по вид опасност

В рамките на анализа се установява, че най-голям дял от регистрираните несъответствия са свързани със замърсяване със салмонела. Продуктите, произхождащи от **Нидерландия** и **Германия**, се открояват с по-висока честота на такива случаи, както и на други отклонения като наличие на чужди тела, високо съдържание на амброзия, и несъответствия в документацията и регулаторните изисквания. Анализът подчертава необходимостта от допълнително изследване на причините за отклоненията с цел подобряване на механизмите за ранно предупреждение и превенция. (Фиг. 5).

Фигура 5. Брой нотификации за периода от 01.06 до 30.06.2025 г. по отношение на разпределението по страна на произход

3. Материали, предназначени за контакт с храни

Анализът на последните уведомления в системата RASFF, свързани с материали, предназначени за контакт с храни, показва повтаряща се поява на химически рискове, произтичащи основно от миграция на опасни вещества като тежки метали (олово, кадмий), първични ароматни амини, меламина и PFAS (пер- и полифлуороалкилирани съединения). Засегнатите продукти включват съдове за многократна употреба, опаковки за готвене в микровълнова фурна и кухненски прибори, произведени основно извън ЕС. Установените нарушения представляват потенциален риск за здравето поради възможно натрупване или канцерогенен ефект.

В част от случаите са отбелязани пропуски в проследимостта и контрола по веригата на доставка. Наличието на вещества с висок токсикологичен потенциал в нотификациите подчертава значимостта на темата като обект на последващ анализ.

4. Нотификации свързани с България

През разглеждания период са регистрирани **6 нотификации**, при които България фигурира като **страна на произход** или е свързана страна в случаи на установени несъответствия, относно безопасността на храните. В преобладаващата част от тях сигналите са класифицирани като „сериозни“ или „потенциално сериозни“, което изисква повишено внимание и засилен контрол по веригата на доставки. Засегнатите категории включват както готови храни, така и суровини от растителен и животински произход. Докладваните несъответствия обхващат както химични, така и микробиологични рискове, което подчертава необходимостта от постоянен мониторинг и междусекторна координация.

Категория храни	Опасност	Произход/Свързана страна	Ниво на риск
Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни	Неразрешена нова съставка (берберин хидрохлорид) в хранителна добавка	Германия / произведено в България	Потенциално сериозен
Плодове и зеленчуци	Остатъчни количества от пестициди етоксазол и форметанат в ягоди	Гърция / дистрибутирано в България	Сериозен
Билки и подправки	Превишаване на максимално допустимото ниво (MRL) на пирилизидинови алкалоиди в смлян девесил	Полша / дистрибутирано в България	Потенциално сериозен
Месо и месни продукти (с изключение на птиче месо)	Наличие на <i>Listeria monocytogenes</i> в колбас	Италия / дистрибутирано в България	Сериозен
Птиче месо и продукти от него	Наличие на <i>Salmonella Enteritidis</i> в патешко месо	Унгария / дистрибутирано в България	Сериозен
Готови храни и закуски	Превишено максимално допустимо ниво на глицидол в пшенични пръчици /снакс/ + некоректен етикет	Произведено в България	Потенциално сериозен

С цел гарантиране на безопасността на храните и опазване на общественото здраве, всички нотификации, в които България е посочена като страна на произход или участник във веригата на доставки, се обработват в съответствие със строго утвърдени механизми за официален контрол и бърза реакция. Уведомленията, разпространявани ежедневно от Европейската комисия чрез платформата iRASFF, се предоставят без забавяне на компетентните институции на национално ниво за своевременно проследяване, оценка на риска и предприемане на необходимите мерки.

Следва да се има предвид, че част от публикуваната информация подлежи на последващо допълване или корекция, тъй като действията по проследяване и анализ остават активни до пълното изясняване на конкретния случай. В съответствие с европейското законодателство относно общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, събирането и обменът на данни по линия на

системата за бързо предупреждение са динамичен процес, зависим от напредъка по разследванията.

През отчетния период България е **инициирала нотификации**, свързани с установени химични замърсители в селскостопански продукти с произход от трети страни, като акцентът е върху пестицидни остатъци и микотоксини. Конкретно, в пресен пипер и шамфъстък от **Турция** са открити **форметанат** и **афлатоксини**, като последните представляват сериозна токсикологична заплаха поради канцерогенния си потенциал и високата им устойчивост при обработка на храни. Допълнително, в ягоди с произход от **Гърция** са установени пестицидни остатъци от **етоксазол** и **форметанат**. Подаването на тези уведомления подчертават ролята на България като активен участник в системата за бързо предупреждение за храни и фуражи, с принос към ранното идентифициране и ограничаване на потенциални рискове за общественото здраве.

На базата на направения преглед на нотификациите от системата RASFF за юни 2025 г., се установява по-висока честота на несъответствия при храни и фуражи, произхождащи от държави като **Индия, Турция, Полша, Китай и Нидерландия**. Анализът поставя акцент върху необходимостта от ранно идентифициране на потенциално рискови пратки с цел ограничаване на разпространението на несъответстващи продукти на вътрешния пазар.

Настоящият документ представлява обобщен аналитичен преглед, изготвен от Центъра за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ) въз основа на публично достъпни данни от системата RASFF. Данните и изводите в него имат **информационен характер** и **не представляват контролна мярка, становище с правна сила или препоръка към компетентните органи**.

Центърът няма регулаторни или контролни правомощия, а дейността му по оценка на риска се основава на принципите на независимост, научна обективност и прозрачност, в съответствие със Закона за ЦОРХВ (чл. 5) и Регламент (ЕО) № 178/2002³. Възможните действия по контрол, регулация или управление на риска са изключителна компетентност на съответните национални органи.

В този контекст, компетентният орган, отговорен за официалния контрол и регулацията в областта на безопасността на храни, фуражи, както и на материалите и предметите, предназначени за контакт с храни, е Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ), в съответствие с действащото европейско и национално законодателство, включително Регламент (ЕС) 2017/625⁴ относно официалния контрол. В качеството си на член на мрежата

³ Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 година за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните, *ОВ L 31, 01/02/2002, р. 1–24*

⁴ Регламент (ЕС) 2017/625 на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2017 година относно официалния контрол и другите официални дейности, извършвани с цел да се гарантира прилагането на законодателството в областта на храните и фуражите, правилата относно здравеопазването на животните и хуманното отношение към тях, здравето на растенията и продуктите за растителна защита, за изменение на регламенти (ЕО) № 999/2001, (ЕО) № 396/2005, (ЕО) № 1069/2009, (ЕО) № 1107/2009, (ЕС) № 1151/2012, (ЕС) № 652/2014, (ЕС) 2016/429 и (ЕС) 2016/2031 на Европейския парламент и на Съвета, регламенти (ЕО) № 1/2005 и (ЕО) № 1099/2009 на Съвета и директиви 98/58/ЕО, 1999/74/ЕО, 2007/43/ЕО, 2008/119/ЕО и 2008/120/ЕО на Съвета, и за отмяна на регламенти (ЕО) № 854/2004 и (ЕО) № 882/2004 на Европейския парламент и на Съвета, директиви 89/608/ЕИО, 89/662/ЕИО, 90/425/ЕИО, 91/496/ЕИО, 96/23/ЕО, 96/93/ЕО и 97/78/ЕО на Съвета и Решение 92/438/ЕИО на Съвета (Регламент относно официалния контрол), *ОВ L 95, 07/04/2017, р. 1–142*

iRASFF, БАБХ използва информацията от системата – включително относно категории продукти, видове опасности и страни на произход – за приоритизиране на официалния контрол, така че той да бъде последователен, ефективен и съобразен с актуалните рискове, с цел защита здравето на потребителите.

Източник:

[European Commission](https://webgate.ec.europa.eu/rasff-window/screen/search), RASFF Window, <https://webgate.ec.europa.eu/rasff-window/screen/search>

Други научни становища и актуална информация в областта на Анализа на данните, получени от системата за известяване за храни и фуражи (RASFF), както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига: <http://corhv.government.bg/>.

[https://corhv.government.bg/Анализ-на-данните-от-системата-за-бързо-предупреждение-за-храни-и-фуражи rasff--с-82](https://corhv.government.bg/Анализ-на-данните-от-системата-за-бързо-предупреждение-за-храни-и-фуражи-rasff--с-82)

Изготвил:

инж. Даниела Новакова

Главен експерт

Дирекция „Оценка на риска по хранителната верига“, ЦОРХВ

Дата: 07.07.2025 г.